

ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ

Як у науці, так і на практиці існує багато думок щодо місця податкового аудиту у системі фінансового контролю, визначення податкового аудиту, його предмета, об'єкта, суб'єктів, методів та способів проведення. Йде широка дискусія між аудиторами та податківцями щодо первісності самої назви «аудит». Окремі автори визначають податковий аудит окремим видом державного контролю.

Термін «податковий аудит» широко застосовують на практиці, але в законодавстві України відсутнє визначення цього поняття. Внаслідок цього податковий аудит звичайно трактують як метод контролю, що здійснюється державними органами. У спеціальній літературі наводиться таке визначення: «Податковий аудит (податкова перевірка) – це процесуальні дії контролюючих органів щодо контролю за правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, а також дотримання законності операцій, пов'язаних з одержанням доходів і здійсненням розрахунків»[1, с. 11]. Податкова перевірка ж визначається як процесуальна дія податкової адміністрації щодо контролю за дотриманням податкового законодавства, правильністю обрахунку, своєчасністю і повнотою сплати податків і зборів, що здійснюється шляхом співставлення фактичних даних, отриманих у результаті податкового контролю з даними податкових декларацій та інших звітних документів, що подаються платниками податків до податкових органів [2,с.21]. Суб'єктом такого аудиту є фахівець фіскальної служби. Метою податкового аудиту є визначення відповідності податкової звітності вимогам податкового законодавства.

Виходячи з цього, можна констатувати, що податковий аудит – це аудит податкових звітів фізичних і юридичних осіб, який здійснюється уповноваженими працівниками фіскальної служби з метою визначення відповідності таких звітів податковому законодавству.

У міжнародній практиці, а також багато вітчизняних економістів вважають, що податковий аудит є одним з найбільш популярних нових напрямків аудиту в Україні. На всіх етапах діяльності підприємства тією чи іншою мірою зіштовхуються з проблемами податкового характеру й намагаються їх вирішити таким чином, щоб використати

ресурси організації з максимальною віддачею для прискорення економічного зростання. Беручи до уваги важливість реалізації даного аспекту в умовах присутності значного податкового тягаря і зовнішніх несприятливих факторів, підприємства прагнуть оптимізувати свої податкові платежі, що нерідко може бути кваліфіковано як ухилення від сплати податків. Зазначені обставини є тими факторами, які сприяють розвитку податкового аудиту як експертизи прийнятої організацією облікової політики для цілей оподаткування, перевірки її дотримання виконавцями, оцінки якості оформлення облікової документації та застосовуваних схем організації фінансово-господарських відносин.

У контексті різноманіття податків і складності обчислення податкових баз податковий аудит є важливим інструментом, що забезпечує зниження податкових витрат. Більше того, проведення податкового аудиту дозволяє не тільки зробити висновок щодо правильності нарахування податкових зобов'язань, але й мінімізувати податкові ризики й потенційні санкції за порушення податкового законодавства, що нерідко справляють істотний вплив на загальний фінансовий стан організації. Тому податковий аудит має величезне значення як для організацій, так і для різних категорій користувачів, відновлюючи довіру між укладачами й користувачами звітності [3,с.35].

Мета податкового аудиту - виявлення помилок системи обліку і розробка заходів щодо їх усунення. Результатом такого виду аудиту є оцінка податкових ризиків підприємства і зведення їх до мінімуму.

Основні напрями аудиту розрахунків по всіх видах податків:

1) перевірка повноти нарахування платежів (чи включено підприємство до реєстру платників, правильність визначення фактично оподаткованого обороту та нормативної ставки оподаткування, правомірність пільгового оподаткування);

2) перевірка повноти та своєчасності перерахувань за признанням платежів до бюджету;

3) контроль відображення в бухгалтерському обліку операцій по цих видах розрахунків;

4) перевірка своєчасності і правильності складання встановленої звітності в розрізі видів податків і платежів до бюджету.

Отже, у контексті різноманіття податків і складності обчислення податкових баз податковий аудит є важливим інструментом, що забезпечує зниження податкових витрат. Більше того, проведення

податкового аудиту дозволяє не тільки зробити висновок щодо правильності нарахування податкових зобов'язань, але й мінімізувати податкові ризики й потенційні санкції за порушення податкового законодавства, що нерідко справляють істотний вплив на загальний фінансовий стан підприємства.

Література:

1. Адамик О. Податок на прибуток: конфлікт норм податкового законодавства із положеннями бухгалтерського обліку // Економіка. Фінанси. Право. – 2002. – № 4. – С 21-22

2. Адамик О.В. Бухгалтерський облік як основа інформаційного забезпечення оподаткування підприємства // Галицький економічний вісник. – 2004. – № Випуск 1. – С. 109-114.

3. Адамик О.В. Податкове планування: Навчальний посібник. – Тернопіль: ТАНГ, 2005. – 150 с.

4. Адамик О.В. Податкові розрахунки і звітність у системі бухгалтерського обліку: організація та методика здійснення (на прикладі торгівельних підприємств західного регіону України): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / Оксана Василівна Адамик. – Тернопіль, 2003. – 20 с.

5. Адамик О.В. Способи формування в обліку податкового зобов'язання з податку на прибуток // Економіка. Фінанси. Право. – 2002. – №1. – С. 20-25

6. Гусак Н.Б. Контроль податкових органів за діяльністю підприємств. Навчальний посібник./ Н.Б.Гусак, Ю.Д.Гусак. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 320с.

7. Мойш-Шіман Р.В., Будник Л.А. Аудиторські послуги з оптимізації оподаткування / Будник Л. А., Мойш-Шіман Р.В.// Методологічні проблеми та шляхи вдосконалення систем обліку, аналізу, ревізії та аудиту в Україні: Тези доповідей наукової конференції професорсько – викладацького складу «Економічні, правові, інформаційні та гуманітарні проблеми розвитку України в умовах проведення системних реформ», 11 квітня 2012. – Тернопіль, 2012. – С.34-39.

8. Податковий аудит: Навчальний посібник/За заг. ред. В.А.Онищенко, А.О.Чугаєва – Ірпінь: Академія ДПС України, 2003. – 398с.